

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА

ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ

ПРЕЗ 2025 ГОДИНА

В ОБЩИНА ВЪЛЧЕДРЪМ

Въведение:

Настоящата Програма е разработена на основание чл. 26а, ал. 2 от Закона за народните читалища, съгласно представените предложения от председателите на народните читалища за дейността на читалищата им през 2024 г.

Народни читалища на територията на Община Вълчедръм

Съгласно чл. 2 от Закона за народните читалища читалищата са юридически лица с нестопанска цел. Те са традиционни самоуправляващи се български културно-просветни сдружения в населените места, които изпълняват и държавни културно-просветни задачи. В тяхната дейност могат да участват всички физически лица без оглед на ограничения на възраст и пол, политически и религиозни възгледи и етническо самосъзнание.

Читалищата са изконни носители на българския дух и култура през вековете и носят в себе си нематериалното културно наследство, традиции, образование, възпитание и благотворителност, които са в основата на тяхната дейност в полза на обществото. Тяхната задача е да откликват на нуждите на местното население, да участват активно в обществения живот и да бъдат притегателни културно-образователни и информационни центрове.

Община Вълчедръм има богато културно наследство и население, успяло да съхрани своя бит и фолклор, да запази за поколенията множество традиции, обичаи, песни и легенди, които се представят и интерпретират от читалищните танцови, певчески и фолклорни състави по време на регионални и национални фолклорни събори, фестивали и конкурси.

На територията на Община Вълчедръм работят и функционират 10 читалища:

- НЧ „Рало-1891”, гр. Вълчедръм,
- НЧ „Н. Й. Вапцаров-1907”, с. Разград,
- НЧ „Н. Й. Вапцаров-1921”, с. Златия,
- НЧ „Тодор Павлов-1929”, с. Игнатово,
- НЧ „Н. Й. Вапцаров-1927”, с. Долни Цибър,
- НЧ „Димитър Полянов-1928”, с. Горни Цибър,
- НЧ „Живот-1906”, с. Мокреш,
- НЧ „Просвета-1927”, с. Черни връх,
- НЧ „Съзнание-1915”, с. Септемврийци,
- НЧ „Факел-1926”, с. Бъзовец.

Огромна роля за развитието на читалищната дейност имат човешките ресурси - читалищните работници, които осъществяват основната работа в читалищата. Наред със своите служебни ангажименти, членовете на читалищните ръководства са и участници в самодейните колективи и художествените състави към читалищата.

Всяко читалище има свой културен календар, включващ събития, посветени на важни чествания, бележити дати, национални празници, годишнини и участия в конкурси и фестивали.

1. ОСНОВНА ЦЕЛ

Развитие и институционално укрепване на читалищата като местни общностни центрове с културно-просветни, информационни, социални и граждански функции чрез:

- превръщане на читалищата в общодостъпни центрове за библиотечно и информационно осигуряване на населението, чрез ускореното навлизане в дейността им на съвременните комуникационни и информационни технологии.
- подпомагане на традиционните читалищни дейности и търсене на нови съвременни форми за тяхното развитие и предаване;
- участие при поддържането на традиционните форми на културата и фолклора и при предаването им на следващите поколения;

1.1. Визия: Читалищата трябва да бъдат онези духовни огнища, които да запазят и доразвият българските традиции, да създадат привлекателни форми на работа, запознаващи хората с историческото наследство, да приобщят младежите за дейности и изяви, популяризиращи българското културно наследство.

1.2. Мисия: Читалището трябва всеотдайно да воюва за разпространяването на непреходните духовни ценности, чрез развиване на творчески способности на населението от общината ни, чрез формиране на културни потребности и траен интерес от страна най-вече на подрастващите поколения. Да изгради добри обществени партньорства, които да работят за обединяване на всички обществени институции.

1.3. Подцели:

1.3.1. Запазване и развитие на духовните и културни ценности на гражданското общество.

1.3.2. Подпомагане на традиционните читалищни дейности и търсене на нови съвременни форми за тяхното развитие, утвърждаване и запазване.

1.3.3. Поддържане на автентичните форми на фолклора и осигуряване на възможности за продължаване на традицията.

1.3.4. Повишаване ролята на читалищата за социалната и културна интеграция на различните общности.

1.3.5. Утвърждаване мястото на читалището, като духовно средище и естествен център за формиране на гражданско общество.

1.3.6. Осъвременяване ролята на библиотеките при читалищата с цел приобщаване на гражданите към глобалното информационно общество.

1.4. Основни задачи

Развитието на читалищната дейност в община Вълчедръм ще продължи в изпълнението на задачи като:

1.4.Мотивирането на деца и ученици да се включат в кръжочни и клубни формати с цел огрaмотяване и поддържане на добро образователно и културно равнище.

2.4 Насърчаване съвместната работа на народните читалища с общинска администрация, кметствата, училищата, детските градини, ЦПЛР-ОДК

3.4. Изграждане и планиране на повече съвместни инициативи и партньорства при реализиране дейности на различни нива.

4.4 Запазване на родовата памет и съхраняване на традициите с цел предаване на нематериалното културно наследство на следващите поколения.

6.4 Прилагане на иновативни подходи за повишаване на читателския интерес и за привличане на по-широк кръг от населението за участие в културния живот на общината.
7.4 Организиране на регулярни срещи между читалищата за споделяне на добри практики и иновативни идеи.
8.4 Реализирането на поставените цели и задачи в Програмата за развитие на читалищната дейност в община Вълчедръм през 2025 г. изисква да се обединят усилията на всички страни участващи в нейната реализация.

2. ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧИТАЛИЩАТА ОТ ОБЩИНА ВЪЛЧЕДРЪМ ПРЕЗ 2025 Г.- Приложение № 1 – **КУЛТУРЕН КАЛЕНДАР** на Община Вълчедръм за 2025 г.

Дейности по програмата през 2025г.

Дейност	**Срок**	**Отговорник**	**Източник на финансиране**
1.Уреждане и поддържане на обществените библиотеки	постоянен	читалища	собствени средства, участие в проекти
2. Обогатяване на библиотечния фонд, чрез закупуване на нова литература, акции за дарения на книги	постоянен	читалища	собствени средства, програми и проекти
3.Мероприятия за повишаване на читателския интерес – представяне на нови книги, литературни четения, изложбени кътове с книги и др.	постоянен	читалища	собствени средства
4.Предоставяне на интернет услуги на населението	постоянен	читалища	собствени средства
5. Приемане на първите класове като нови читатели в библиотеката	май	читалища	собствени средства
6.Дейности с деца и ученици за приобщаване към	постоянен	читалища	собствени средства

книгата и четенето, „ Лятна библиотека“, организиране на четения в детските градини и училища			
7. Честване на официални празници, селищни празници и годишнини, организиране на конкурси, изложби, творчески вечери и инициативи, празнични концерти	постоянен	Читалища, кметства, община	собствени средства, Община Вълчедръм
8.Активно участие в събитията по Културен календар 2025г. на Община Вълчедръм	постоянен	Читалища, кметства, община	собствени средства, Община Вълчедръм
9.Привличане на младите хора в любителски читалищни групи и състави	постоянен	Читалища, кметства, община	собствени средства, Община Вълчедръм
10.Активиране на дейности, свързани с развитие на краеведството (описване на музикалния и танцов фолклор, обичаи, предания и др.)	постоянен	Читалища	собствени средства Община Вълчедръм

3. РАЗВИТИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ:

3.1 Библиотечно-информационна дейност в община Вълчедръм

Това е една от основните дейности за читалищата като културни институции. Чрез нея те се включват в националната мрежа от публични библиотеки у нас и съдействат за развитието на обществото, като осигуряват достъп до многобройни и разнообразни сфери на знание, идеи и мнения. Реализират концепцията за учене през целия живот, удовлетворяват потребностите на отделната личност и създават възможности за нейното развитие. Изпълнявайки тези функции, читалищата играят важна роля за развитие на демократичното общество у нас.

През 2025 г. читалищните библиотеки ще насочат дейността си към:

- утвърждаване на библиотеките като обществени, информационни и културни центрове, осигуряващи възможност да се ползват от всички без ограничение на религия, етнос, пол с цел улесняване достъпа до информация, знания, комуникация и съвременни електронни услуги;
- попълване и обогатяване на библиотечните фондове с нови и интересни заглавия от различни области на знанието;
- участие в проекти на Министерството на културата за попълване на книжния фонд;
- популяризиране на книгата и четенето на хартиен носител, включване на библиотеките в седмицата на детската книга, разширяване на инициативата „Маратон на четенето" в кампания „Голямото четене". - обособяване на тематични кътове по повод знаменити личности и годишнини;
- провеждане на литературни четения и посещения на деца и ученици в библиотеката с цел повишаване на читателския интерес към книгата;
- организиране на литературни четения, посещения на деца и ученици в библиотеката с цел запознаване с правилата на обслужване на читателите и повишаване на читателския интерес към книгата;
- обогатяване знанията на библиотекаря чрез участие в организирани обучения.

3.2. Културен живот и дейности свързани с художествената самодейност

По традиция читалищата са основното място за развитие на любителското творчество. Основно интересът е насочен към фолклорните състави . В постоянно действащите любителски състави и групи на читалищните колективи в община Вълчедръм са заети самодейци. Всички тези групи и състави имат важно значение не само за развитие на художественото любителско творчество в община Вълчедръм, но и за социализирането и израстването на отделната личност, защото се разглеждат в тясна връзка със свободното време на хората, с концепцията за неформално образование и за ученето през целия живот. Безспорен е и техния принос за създаването на естествена среда за развитие на културно многообразие и на диалог между културите.

4.Основни мерки и приоритети в развитието на художествената самодейност:

4.1. Приоритетна дейност на читалищата от община Вълчедръм е запазване на традициите и фолклора на местната общност чрез проучване, възстановяване и представянето им на общински прегледи на художествената самодейност, събори и фестивали.

4.2. Запазване и обогатяване на съществуващите форми за художествена самодейност към читалищата:

- чрез привличане на млади хора във формите на художествената самодейност;
- прецизиране работата на художествените ръководители и самодейните колективи за качествен и конкурентен културен продукт.

4.3. Разкриване на нови групи, школи, клубове и кръжочни форми за разнообразяване на местната читалищната дейност.

4.4. Обогатяване и обновяване на сценичните реквизити, носии и озвучителната техника, чрез кандидатстване за допълваща субсидия, отпускана ежегодно от Министерството на културата.

4.5. Утвърждаване на нова традиция за общоселските тържества и концерти, за съборите в селата да вземат участие състави от почти всички общински читалища, както и да се канят на разменни начала самодейци от съседни общини

5.Основните мерки относно работата на читалищата във връзка с общинската културна програма до голяма степен зависят от обществената подкрепа и организационните качества на членовете на читалищните ръководства и щатния персонал.

За осъществяване на тази дейност основните насоки в работата на читалищата са:

- Целенасочена и съвместна работа на читалищата с местната власт, общинските клубове, сдружения, училища и детски градини за реализиране на инициативите и мероприятията от Културния календар на общината и приложените годишни планове на читалищата за дейността им през 2025 г.

- Развитие и обогатяване на културния живот, социалната и образователната дейност чрез разнообразни и нови форми на приобщаване на местното население към ценностите и постиженията на науката, изкуството и културата.

- Оптимизиране на информационните източници и ресурси в посока на съвременните потребности на общността, която читалищата обслужват.

- Поддържане на ежегодния културен календар с интересни мероприятия, които не само да станат широко достояние на местната общественост, но и да я привлекат като активен участник в тях.

- Позитивна съвместната дейност на читалищата с пенсионерските клубове в селата на общината. Освен, че възрастните хора се чувстват по-активни и полезни, те могат да предадат своите знания и умения на по-малките, а децата да се възпитават и учат заедно с по-възрастните.

- Традиционните празниците придобиват ново звучене например съчетаване на Празника на лозата и виното Трифон Зарезан с Деня на влюбените - Св. Валентин, като се изработват „валентинки“, организират се вечери на любовта, поетични четения и т.н.,

- Организиране на краеведчески групи

- Организиране на беседи в музейна сбирка

6.Иновативни политики на читалищата

- Намиране на алтернативни източници на финансиране, активизиране на работата с фондации, неправителствени организации и бизнесмени.

- Реклама на дейностите предлагани в читалището.

- По-широко оповестяване на предлаганите от страна на читалищните ръководства, дейности и мероприятия, лични срещи с хората, с цел привличане на обществения интерес.

- Търсене и насърчаване на интересни инициативи със социална и благотворителна насоченост, свързана с определени празнични събития от културния календар.

- Организиране на обучителни семинари по теми, свързани с желанията на местното население.

- Привличане на учениците в селата, където няма училища за работа през лятото в дейности, осмислящи свободното им време.

- Организиране на регулярни срещи между читалищата за споделяне на добри практики и иновативни идеи.

- Използване на медиите за популяризиране на дейностите и постиженията на читалищата. Изграждане на полезни партньорства.

- Ангажиране на местното население в съживяването на добрата българска традиция за дарителска и благотворителна дейност.

7. ФИНАНСИРАНЕ И ОТЧЕТНОСТ

Обезпечаването на читалищните дейностите през 2025 г. ще се осъществява чрез финансиране от:

- Държавната субсидия, разпределена съгласно изискванията на Закона за народните читалища и указания на Министерството на културата;

- Общинско финансиране – културен календар на община Вълчедръм за 2025 г.;

- Кандидатстване с проекти към Министерството на културата, европейски програми и проекти ;

Читалищата набират средства от членски внос, културно-просветна дейност, субсидии от държавния и общинския бюджет, наеми, дарения и други приходи.

Основни мерки за подобряване на финансовото състояние и счетоводната отчетност на читалищата:

- Осъществяване на контакти за набиране на допълнителни средства от дарения и спонсорство за по-активно участие на самодейните състави и индивидуални изпълнители в местни и национални програми, конкурси и фестивали.
- Увеличаване броя на членовете на читалището.
- Използване на възможностите на проекти и програми.
- Наем от движимо и недвижимо имущество.
- До финансиране/финансиране от общината на мероприятия и инициативи, включени в общинския културен календар и плановете на читалищата, съгласно чл. 22, ал. 2, чл. 23, ал. 2 от ЗНЧ.
- Обновяване и поддържане на материално-техническата база и сградния фонд на читалищата чрез използване на възможности за допълнителни финансови средства по Програми и проекти, включително и от Министерство на културата.
- Финансово-счетоводната отчетност да бъде съобразена със законовите норми. Да се водят грижливо и редовно приходно-разходните документи. В срок до 31 март на годината читалищните настоятелства да изготвят финансов отчет за предходната година и го приемат на годишно отчетно събрание.

Финансирането със средства от бюджета на Община Вълчедръм за дейности на народните читалища се извършва съгласно Решение на Общински съвет – Вълчедръм и сключени договори с Кмета на Община Вълчедръм (съгласно чл. 26а, ал. 1, 2, 3 от ЗНЧ).

И през 2025 г. Община Вълчедръм при необходимост ще осигури допълнително финансиране на читалищни дейности.

8. СРОКОВЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ

8.1. Срокът за изпълнение на Програмата е в рамките на бюджетната 2025 г.

8.2. Председателите на читалищата представят в срок до 31.03.2025 г. пред Кмета на общината доклади за осъществените дейности в изпълнение на Програмата и за изразходваните от бюджета средства за 2024 г.

9 . ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изпълнението на Програмата ще даде възможност за реализация на набелязаните цели, задачите и основните дейности. Успешното им изпълнение ще спомогне за опазването и съхранението на културно историческото наследство във времето на глобализация и утвърждаване на празници, даващи възможност за удовлетворяване нуждите на бъдещите поколения, да се запознаят с миналото на родния край, подпомагането и развитието на любителското художествено творчество. Ще стимулира младите талантливи хора. Уреждането и поддържането на библиотечните колекции ще подпомогне образователния процес в получаване на нови знания. Реализирането на инициативи ще допринесе за обогатяването на културния живот. Усвояването на

знанията за новите информационни технологии ще отвори вратата към необятното глобално пространство.

Програмата за развитие на читалищната дейност е разработена и изготвена на база на внесените предложения за дейността на народните читалища и образователни институции от Община Вълчедръм за 2025 г

Забележка:

Програмата е отворена за допълнения. Тя визира най-общите положения, залегнали в плановете на отделните читалища и образователни институции.

Неразделна част от програмата е:

Приложение № 1 – **КУЛТУРЕН КАЛЕНДАР** на Община Вълчедръм за 2025 г.